

C/E síť (Condition/Event Nets)

1. Případy a kroky

❖ Základní sémantika C/E sítí:

- prvky z množiny P označují booleovské *podmínky* (conditions)
- prvky z množiny T označují *události* (events)

❖ **Definice 1.1:** Necht' $N = (B, E, F)$ je síť.

1. Podmnožina $c \subseteq B$ se nazývá *případ* (case)
2. Necht' $e \in E$ a $c \subseteq B$. Událost e je *proveditelná*, přesněji *c -proveditelná*, jestliže

$$\bullet e \subseteq c \wedge e^\bullet \cap c = \emptyset$$

3. Necht' $e \in E$, $c \subseteq B$ a necht' e je c -proveditelná. Případ c'

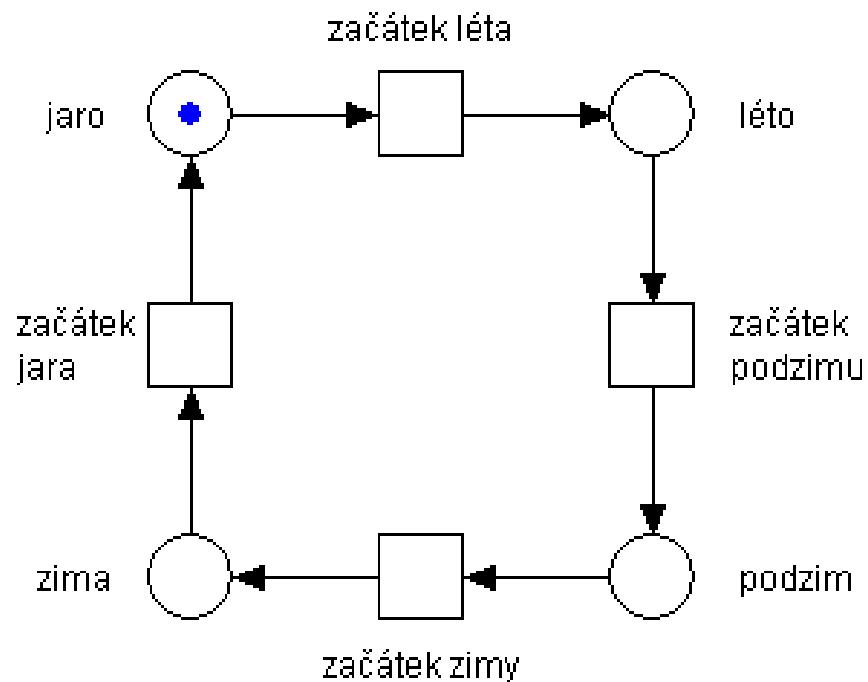
$$c' = (c \setminus \bullet e) \cup e^\bullet$$

se nazývá *následným případem* c (následníkem k c) při události e . Píšeme

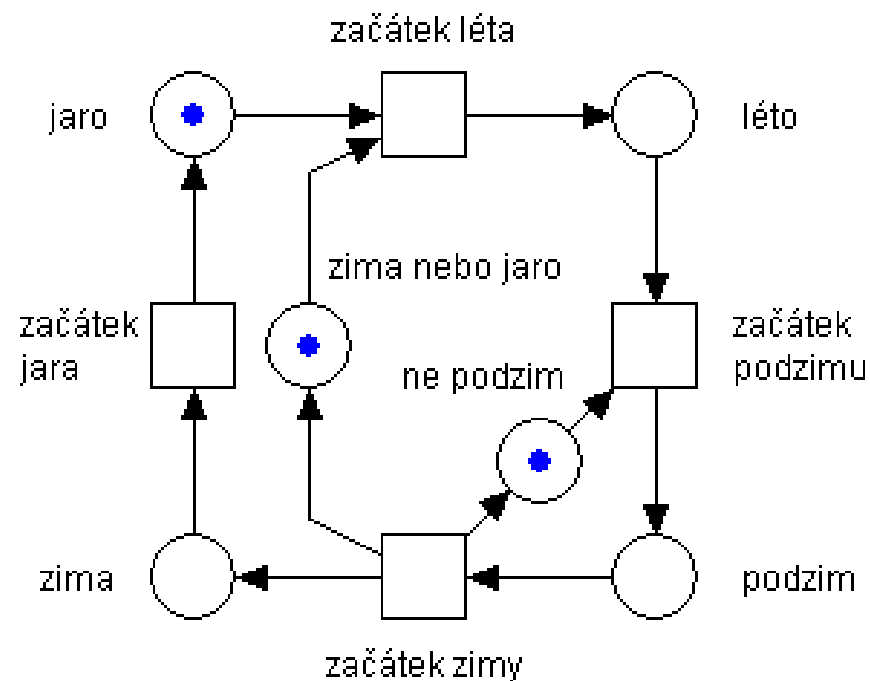
$$c[e]c'$$

Poznámka: Grafické vyznačení případu c : množina podmínek s tečkami (značkami)

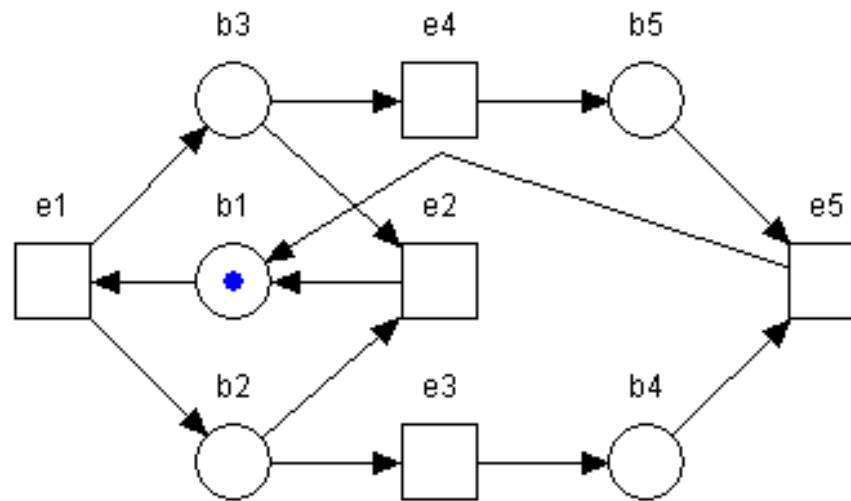
❖ **Příklad 1:** Model změn ročních období

❖ **Příklad 2:** Alternativní model příkladu 1

❖ Příklad 3: Ilustrační příklad

$\{b_1\} [e_1] \{b_2, b_3\} [e_4] \{b_2, b_5\} [e_3] \{b_4, b_5\} [e_5] \{b_1\}$

Různé typy událostí:

- e_1 předchází e_3 i e_4
- e_3, e_4 jsou alternativy k e_2
- e_3, e_4 mohou být sloučeny (kombinovány) do 1 kroku

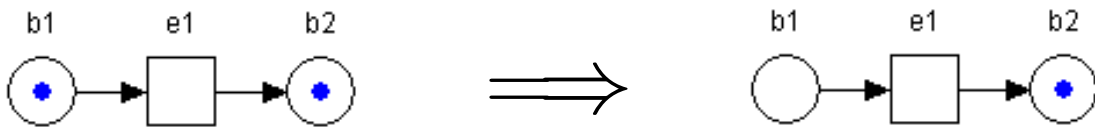
❖ **Poznámka:**

Situace, kdy $e \subseteq c \wedge e \cap c \neq \emptyset$ pro nějaké c a e , se nazývá *kontaktní situací*.

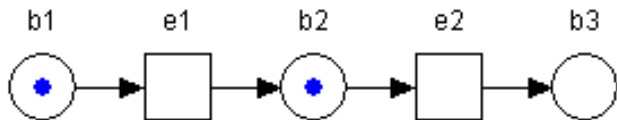
Proč vadí?

1. “proměnná s určitým obsahem je znovu načtena”,
avšak “začne podzim v případě, že je podzim”
2. nejednoznačnost

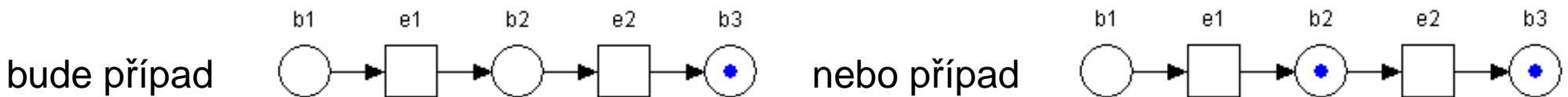
Předpokládejme, že připustíme

Potom v následující situaci, kdy události e_1 a e_2 provedeme právě jednou

bude záviset na pořadí jejich provedení a nevíme, zda výsledkem

❖ **Definice 1.2:** Necht' $N = (B, E, F)$ je síť.

1. Množina událostí $G \subseteq E$ se nazývá *nezávislá* (detached), jestliže

$$\forall e_1, e_2 \in G: e_1 \neq e_2 \Rightarrow \bullet e_1 \cap \bullet e_2 = \emptyset = e_1^\bullet \cap e_2^\bullet$$

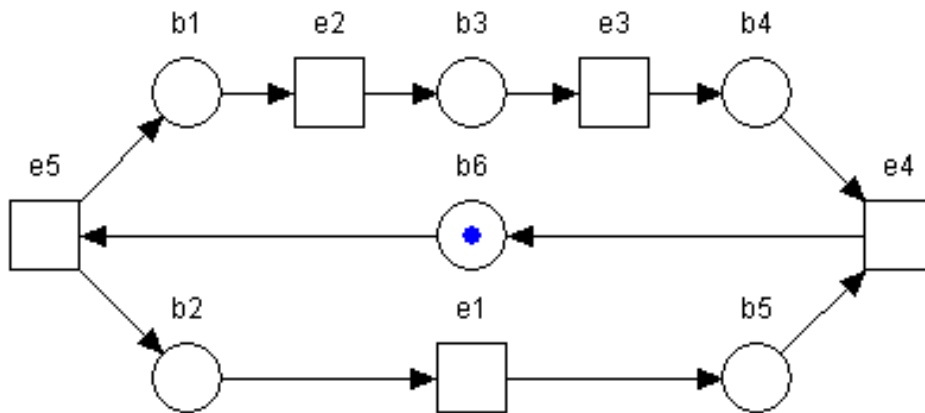
2. Necht' c, c' jsou případy N a necht' $G \subseteq E$ je *nezávislá* množina událostí. G se nazývá *krokem* (step) z c do c' (notace $c[G]c'$), jestliže každá událost $e \in G$ je c -proveditelná a

$$c' = (c \setminus \bullet G) \cup G^\bullet$$

❖ **Lemma 1.1:**

$$c[G]c' \Leftrightarrow c \setminus c' = \bullet G \wedge c' \setminus c = G^\bullet$$

❖ Příklad 4:

$\{e_1, e_2\}$ je krok z $\{b_1, b_2\}$ do $\{b_3, b_5\}$
 $\{e_1, e_3\}$ je krok z $\{b_2, b_3\}$ do $\{b_4, b_5\}$

Poznámka: Krok je důležitým pojmem pro popis procesů generovaných danou sítí (viz dále).

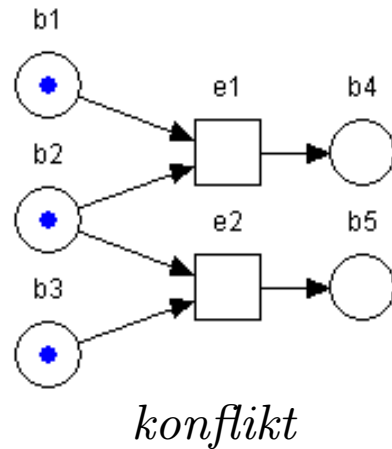
❖ **Lemma 1.2:** Necht' N je síť, c, c' případy sítě N a necht' G je konečný krok z c do c' . Necht' $(e_1, e_2, \dots, e_n)$ je libovolné uspořádání událostí kroku $G = \{e_1, e_2, \dots, e_n\}$. Pak existují případy $c_0, c_1, \dots, c_n$ takové, že

$$\begin{array}{l} c = c_0, c' = c_n \quad \text{a} \\ c_{i-1} \langle e_i \rangle c_i \quad \text{pro } i = 1, \dots, n \end{array}$$

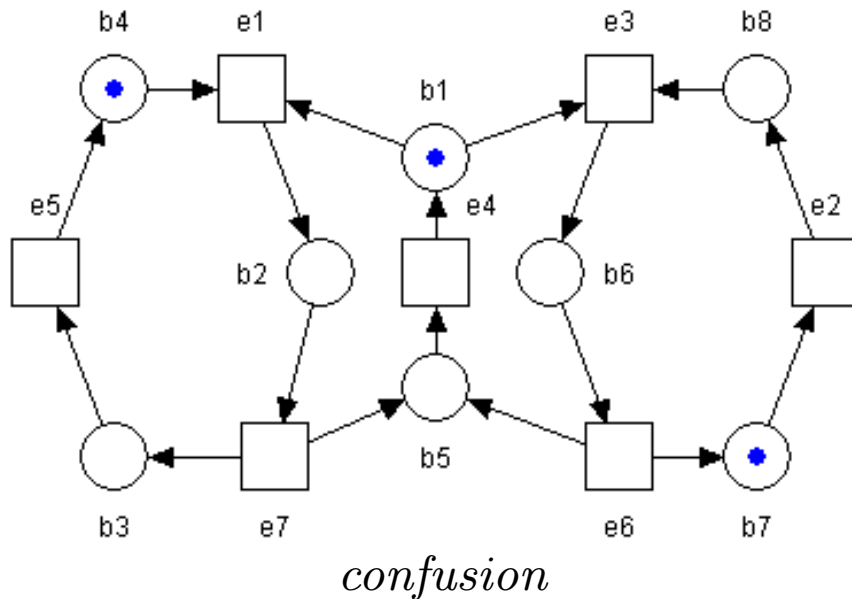
❖ **Důkaz:** Necht' $e, e' \in G$ a necht' c je případ, ve kterém jsou proveditelné obě události e, e' . Pak $\bullet e \cap \bullet e' = \emptyset \wedge e^\bullet \cap e'^\bullet = \emptyset$. Takže když $c \langle e \rangle c'$, pak $\bullet e' \subseteq c'$. Analogicky platí $e'^\bullet \cap c' = \emptyset$, a tedy e' je proveditelná v c' . Zbytek indukce.

❖ Příklad 5: Konflikt a zmatek (confusion)

Konflikt mezi e_1 a e_2 v podmínce b_2 .

Jestli se e_1 objeví před e_2 , pak nebude konflikt mezi e_1 a e_3 . Avšak jestli e_2 bude před e_1 , pak vzniká konflikt v podmínce b_1 .

Protože neexistuje specifikace pořadí e_1 a e_2 , je tato situace označována jako confusion.

2. C/E systémy

Omezuje se množina případů C :

1. C je “uzavřena”
2. C je “dostatečně” veliká
  - (a) Každé události přísluší případ
  - (b) Každá podmínka patří alespoň do jednoho případu, avšak ne do každého (to vylučuje smyčky a izolované prvky)
  - (c) Nepovolují se dvě podmínky (události), které mají shodné presety a postsety

❖ **Definice 2.1:** Čtveřice $\Sigma = (B, E, F, C)$ se nazývá *C/E systém*, jestliže:

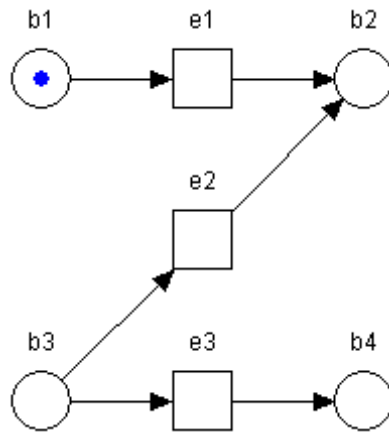
1. (B, E, F) je jednoduchá síť bez izolovaných prvků, $B \cup E \neq \emptyset$
2. $C \subseteq 2^B$ je ekvivalenční třídou vzhledem k *relaci dosažitelnosti* $R_\Sigma = (r_\Sigma \cup r_\Sigma^{-1})^*$, kde $r_\Sigma \subseteq 2^B \times 2^B$ je dána vztahem

$$c_1 r_\Sigma c_2 \stackrel{\text{def.}}{\iff} \exists G \subseteq E : c_1 [G] c_2$$

C se nazývá *případová třída* (case class) sítě Σ .

3. $\forall e \in E \exists c \in C$ tak, že e je c -proveditelná

❖ **Příklad 6: C/E systém**

případová třída

$$C = \{\{b_1\}, \{b_2\}, \{b_3\}, \{b_4\}\}$$

❖ **Poznámka:** Případová třída C libovolného C/E systému je plně určena libovolným prvkem (případem) z C .

❖ **Tvrzení 2.1:** Necht' Σ je C/E systém.

1. $B_\Sigma \neq \emptyset \wedge E_\Sigma \neq \emptyset \wedge F_\Sigma \neq \emptyset$
2. Pro $c \in C_\Sigma$, $c' \subseteq B_\Sigma$ a $G \subseteq E_\Sigma$
 $c[G]c' \Rightarrow c' \in C_\Sigma$
 $c'[G]c \Rightarrow c' \in C_\Sigma$
3. $\forall b \in B_\Sigma \exists c, c' \in C_\Sigma$ tak, že $b \in c \wedge b \notin c'$
4. Σ je čistá síť

❖ **Tvrzení 2.2:** Necht' Σ je C/E systém a necht' $\hat{r} \subseteq 2^{B_\Sigma} \times 2^{B_\Sigma}$ je relace definována vztahem $c_1 \hat{r} c_2 \stackrel{def.}{\iff} \exists e \in E_\Sigma : c_1[e]c_2$. Je-li E_Σ konečná množina, pak

$$R_\Sigma = (\hat{r} \cup \hat{r}^{-1})^*$$

❖ **Důkaz:** Pro $\hat{R} = (\hat{r} \cup \hat{r}^{-1})^*$ platí triviálně $\hat{R} \subseteq R_\Sigma$. Protože E_Σ je konečná, každý krok sítě Σ je konečný, a proto z Lemma 1.1 plyne $r_\Sigma \subseteq \hat{r}^*$ a $r_\Sigma^{-1} \subseteq (\hat{r}^{-1})^*$. Z toho pak dostaneme $R_\Sigma \subseteq \hat{R}$.

3. Cyklické a živé systémy

❖ **Definice 3.1:** C/E systém Σ se nazývá *cyklický*, jestliže

$$\forall c_1, c_2 \in C_\Sigma: c_1 r_\Sigma^* c_2$$

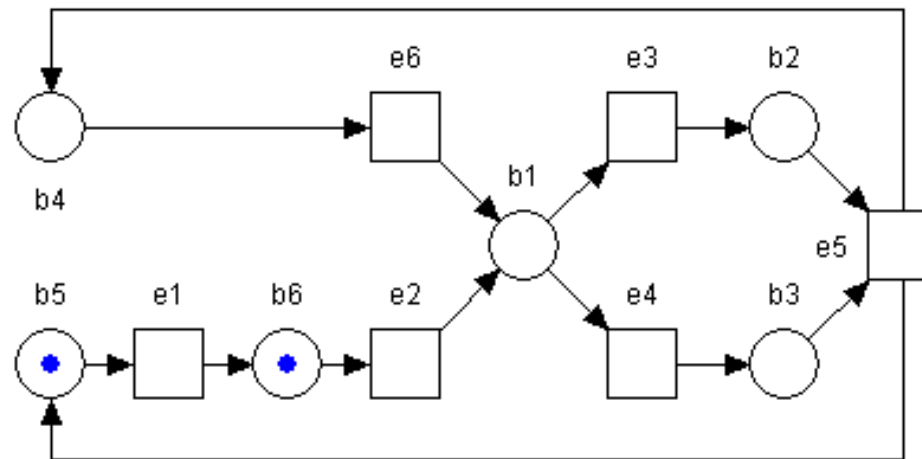
❖ **Tvrzení 3.1:** Necht' Σ je cyklický C/E systém a necht' $c \in C_\Sigma$. Pak $C_\Sigma = \{c' \mid c r_\Sigma^* c'\}$.

❖ **Definice 3.2:** C/E systém Σ je *živý*, jestliže $\forall c \in C_\Sigma \ \forall e \in E_\Sigma \ \exists c' \in C_\Sigma$ takový, že $c r_\Sigma^* c'$ a e je c' -proveditelná.

❖ **Tvrzení 3.2:** Každý cyklický C/E systém je živý.

❖ **Důkaz:** Necht' $c \in C_\Sigma$ a $e \in E_\Sigma$. Podle Definice 2.1 existuje $c' \in C_\Sigma$ takový, že e je c' -proveditelná. Podle Definice 3.1 platí $c r_\Sigma^* c'$.

❖ **Příklad 7:** C/E systém, který je živý, ale není cyklický

Případ $\{b_5, b_6\}$ není reprodukovatelný.

4. Ekvivalence C/E systémů

❖ **Definice 4.1:** Necht' Σ a Σ' jsou C/E systémy.

1. Jsou-li dány bijekce $\gamma: C_\Sigma \rightarrow C_{\Sigma'}$ a $\epsilon: E_\Sigma \rightarrow E_{\Sigma'}$, pak systémy Σ a Σ' nazýváme **(γ, ϵ) -ekvivalentní**, jestliže pro všechny případy $c_1, c_2 \in C_\Sigma$ a všechny množiny událostí $G \subseteq E_\Sigma$ platí:

$$c_1[G]c_2 \Leftrightarrow \gamma(c_1) [\epsilon(G)] \gamma(c_2)$$

2. Σ a Σ' jsou **izomorfní**, jestliže sítě $(B_\Sigma, E_\Sigma, F_\Sigma)$ a $(B_{\Sigma'}, E_{\Sigma'}, F_{\Sigma'})$ jsou izomorfní při bijekci β a jestliže

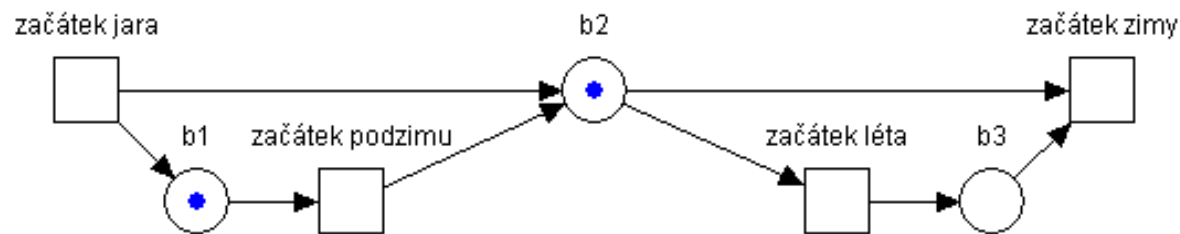
$$c \in C_\Sigma \Leftrightarrow \{\beta(b) \mid b \in c\} \in C_{\Sigma'}$$

❖ **Notace:** $\Sigma \sim \Sigma'$ jsou-li Σ a Σ' ekvivalentní

❖ **Tvrzení 4.1:** $\sim$ je relace ekvivalence

❖ **Tvrzení 4.2:** Ekvivalentní C/E systémy mají vždy stejný počet případů, událostí a kroků. Mohou se lišit v mohutnosti množin podmínek.

❖ **Příklad 8:** C/E systém ekvivalentní se systémem z příkladu 1 a 2

$\{b_1, b_2\}$	$\equiv$	$\{\text{jaro}\}$
$\{b_1, b_3\}$	$\equiv$	$\{\text{léto}\}$
$\{b_2, b_3\}$	$\equiv$	$\{\text{podzim}\}$
$\emptyset$	$\equiv$	$\{\text{zima}\}$

❖ **Tvrzení 4.3:** Necht' Σ a Σ' jsou ekvivalentní C/E systémy.

1. Σ je cyklický $\iff \Sigma'$ je cyklický

2. Σ je živý $\iff \Sigma'$ je živý

❖ **Lemma 4.1:** Necht' Σ a Σ' jsou C/E systémy, pro které platí $\forall c \in C_\Sigma \cup C_{\Sigma'} : |c| = 1$.
 Σ a Σ' jsou ekvivalentní, právě když jsou izomorfní.

5. Bezkontaktní C/E systémy

❖ **Definice 5.1:** Necht' Σ je C/E systém a necht' $b, b' \in B_\Sigma$.

1. b' se nazývá *komplement* b , jestliže $\bullet b = b' \bullet$ a $b \bullet = \bullet b'$
2. Σ se nazývá *úplný*, jestliže každý prvek $b \in B_\Sigma$ má komplement $b' \in B_\Sigma$

❖ **Lemma 5.1:** Necht' Σ je C/E systém a necht' $b \in B_\Sigma$.

- b má nejvýše jeden komplement; označme jej $\hat{b}$

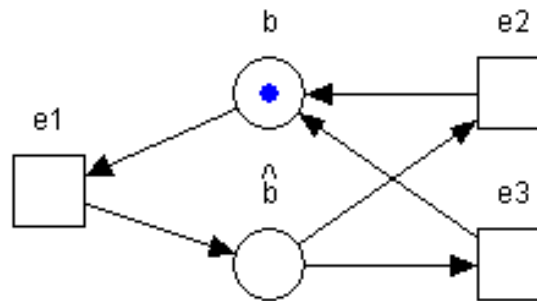
Jestliže b má komplement $\hat{b}$, pak

- $\hat{\hat{b}}$ má komplement a $\hat{\hat{b}} = b$
- $\forall c \in C_\Sigma: b \in c \vee \hat{b} \in c$

Je-li Σ úplný C/E systém, pak

- $\forall e \in E_\Sigma: |\bullet e| = |e \bullet|$
- $\forall c \in C_\Sigma: |c| = \frac{1}{2}|B_\Sigma|$

❖ **Příklad 9:** Podmínka b a její komplement $\hat{b}$

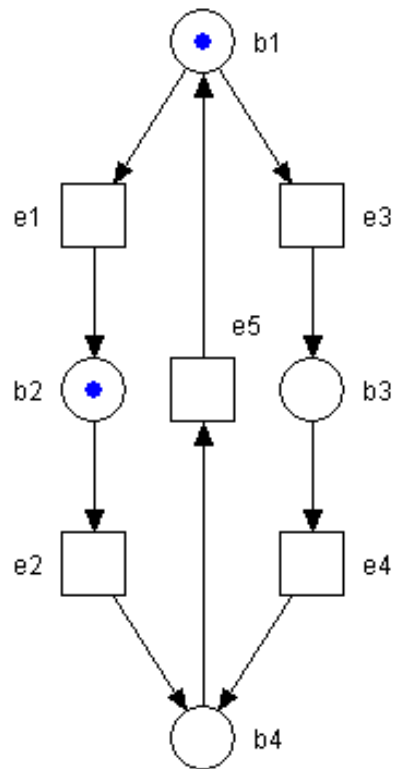
❖ **Definice 5.2:** Necht' Σ je C/E systém a necht' $B \subseteq B_\Sigma$ je množina podmínek, které nemají komplement v B_Σ . Pro každé $b \in B$ necht' $\hat{b}$ označuje nový prvek.

Položme $F = \{(e, \hat{b}) \mid (b, e) \in F_\Sigma \wedge b \in B\} \cup \{(\hat{b}, e) \mid (e, b) \in F_\Sigma \wedge b \in B\}$. Pro

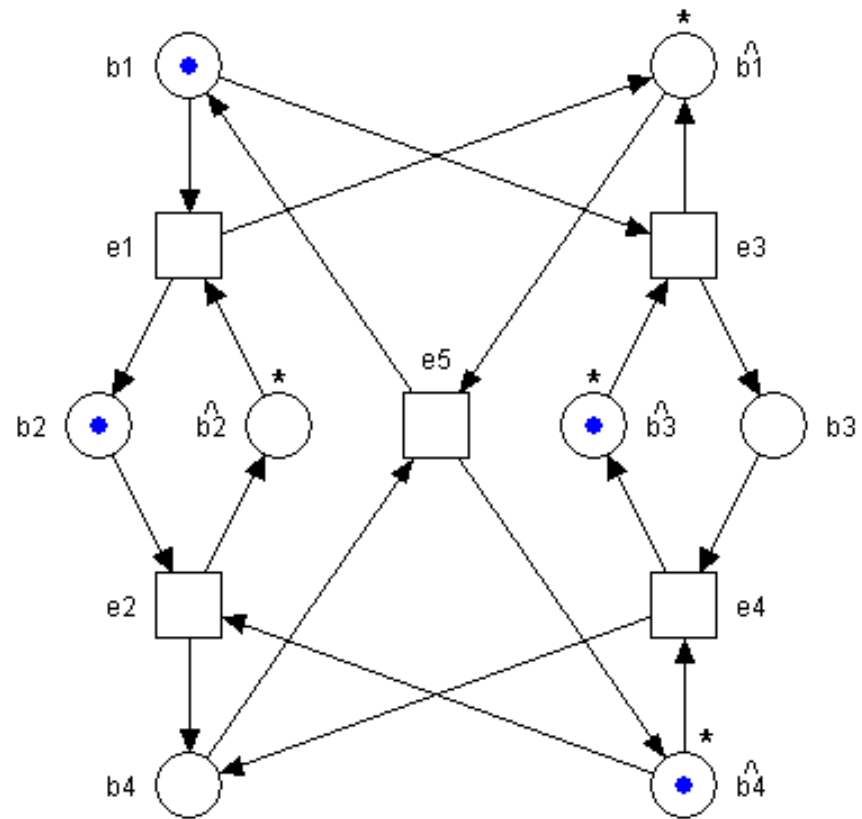
$c \in C_\Sigma$ necht' $\varphi(c) = c \cup \{\hat{b} \mid b \in B \wedge b \notin c\}$. Pak C/E systém

$\hat{\Sigma} = (B_\Sigma \cup \{\hat{b} \mid b \in B\}, E_\Sigma, F_\Sigma \cup F, \varphi(C_\Sigma))$ je *komplementací systému* Σ . $\varphi(c)$ je *komplementací* c .

❖ **Příklad 10:** C/E systém Σ a jeho komplementace $\hat{\Sigma}$

Σ

$\hat{\Sigma}$

* označuje nové prvky

❖ **Tvrzení 5.1:** Necht' Σ je C/E systém a $c \in C_\Sigma$.

1. $\widehat{\widehat{\Sigma}} = \widehat{\Sigma}$
2. $\forall b \in B_\Sigma \forall c \in C_\Sigma: b \in \varphi(c) \Leftrightarrow \widehat{b} \notin \varphi(c)$
3. $c = \varphi(c) \cap B_\Sigma$

Notace: Necht' Σ je C/E systém a necht' $e \in E_\Sigma$. Označme $\bar{e}$, resp. e^- preset resp. postset události e v $\widehat{\Sigma}$ (na rozdíl od $\bullet e, e^\bullet$ v Σ).

❖ **Tvrzení 5.2:** Necht' Σ je C/E systém a necht' $G \subseteq E_\Sigma$ a B je množina podmínek, které nemají komplement.

1. $\bar{G} = \bullet G \cup \{\widehat{b} \mid b \in B \wedge b \in G^\bullet\}$
 $G^- = G^\bullet \cup \{\widehat{b} \mid b \in B \wedge b \in \bullet G\}$
2. $\bullet G = \bar{G} \cap B_\Sigma, G^\bullet = G^- \cap B_\Sigma$

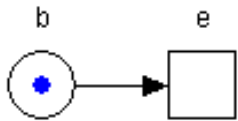
❖ **Theorem 5.1:** Je-li $\widehat{\Sigma}$ komplementací systému Σ , pak $\widehat{\Sigma}$ a Σ jsou ekvivalentní.

Důkaz.

❖ **Definice 5.3:** Necht' Σ je C/E systém. Σ se nazývá *bezkontaktní*, jestliže pro každé $e \in E_\Sigma$ a každé $c \in C_\Sigma$ platí:

$$\begin{array}{l} (1) \bullet e \subseteq c \Rightarrow e^\bullet \subseteq B_\Sigma \setminus c \\ (2) e^\bullet \subseteq c \Rightarrow \bullet e \subseteq B_\Sigma \setminus c \end{array}$$

Poznámka: Podmínka (2) neplyne vždy s (1). Prověř

❖ **Theorem 5.2:**

1. Každý úplný C/E systém je bezkontaktní
2. Pro každý C/E systém existuje ekvivalentní bezkontaktní systém
3. Je-li Σ bezkontaktní, pak $\forall e \in E_\Sigma: \bullet e \neq \emptyset \wedge e^\bullet \neq \emptyset$

6. Případové grafy (Case Graphs)

❖ Základní sémantika:

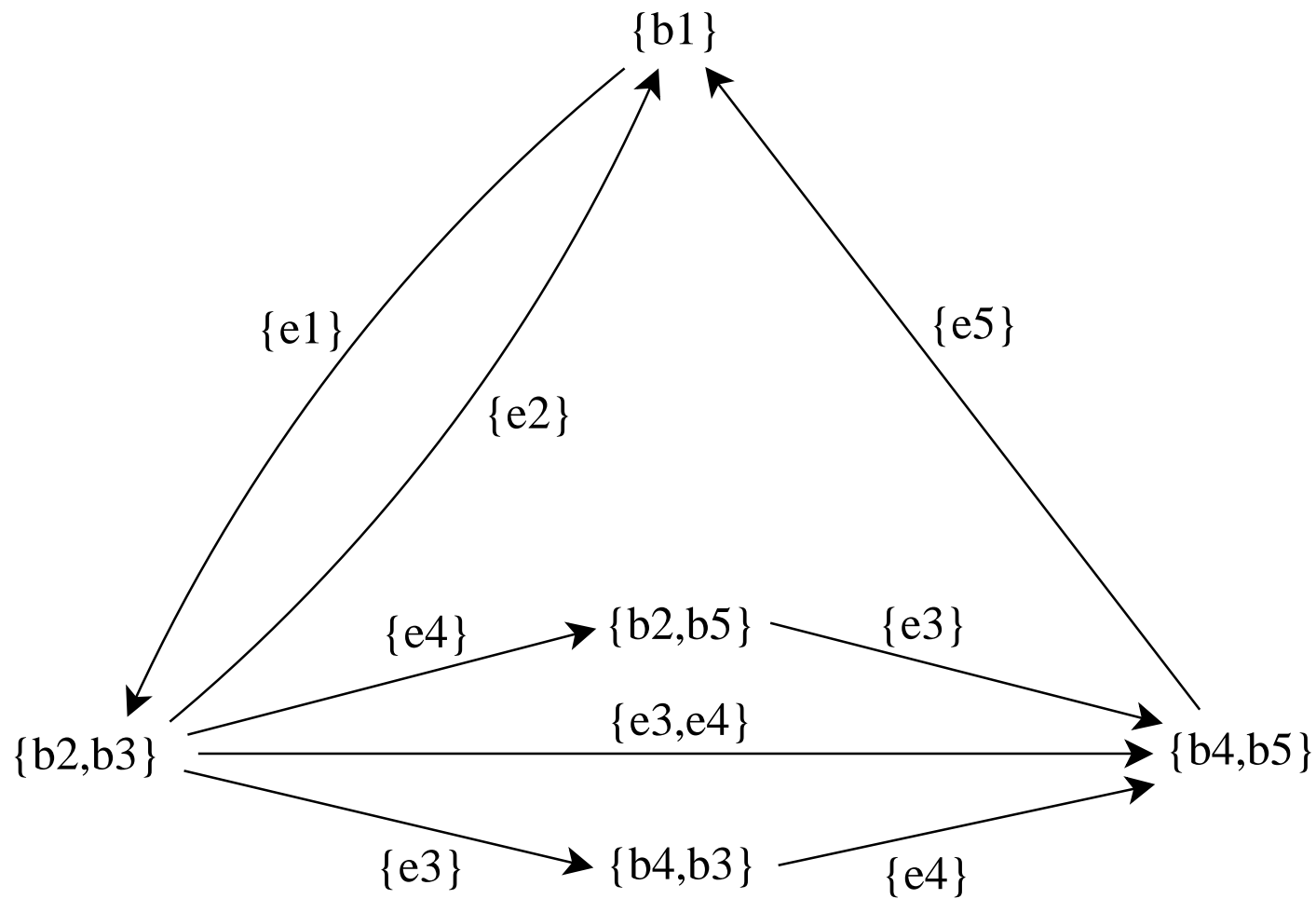
- uzly reprezentují případy
- hrany reprezentují kroky

❖ **Definice 6.1:** Necht' Σ je C/E systém, γ necht' je množina všech kroků systému Σ a necht' H je množina

$$H = \{(c_1, G, c_2) \in C_\Sigma \times \gamma \times C_\Sigma \mid c_1[G]c_2\}$$

Pak graf $\Phi_\Sigma = (C_\Sigma, H)$ se nazývá *případový graf* (case graph) C/E systému Σ .

❖ **Příklad 11:** Případový graf odpovídající systému z Příkladu 3

❖ **Theorem 6.1:** C/E systém Σ je cyklický, právě když je jeho případový graf silně souvislý.

❖ **Důkaz:** Σ je cyklický

$$\Leftrightarrow \forall c, c' \in C_\Sigma : (c r_\Sigma^* c')$$

$$\Leftrightarrow \forall c, c' \in C_\Sigma \exists G_1, \dots, G_n \in \gamma \exists c_0, \dots, c_n \in C_\Sigma : c_0 [G_1] c_1 \dots [G_n] c_n \wedge$$

$$c_0 = c \wedge c_n = c'$$

$$\Leftrightarrow \Phi_\Sigma \text{ je silně souvislý}$$

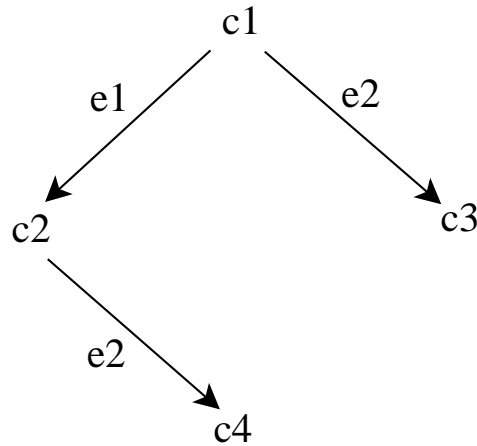
❖ **Theorem 6.2:** C/E systém Σ je živý, když a jen když pro každé $c_0 \in C_\Sigma$ a pro každé $e \in E_\Sigma$ existuje cesta v Φ_Σ : $c_0 h_1 c_1 \dots c_{n-1} h_n c_n$, kde $h_n = \{e\}$.

❖ **Důkaz:** Σ je živý $\Leftrightarrow \forall c_0 \in C_\Sigma \forall e \in E_\Sigma \exists c, c' \in C_\Sigma : c_0 r_\Sigma^* c \wedge c[e]c' \Leftrightarrow$
v Φ existuje cesta $c_0 h_1 \dots c_{n-1} h_n c_n$, kde $c_{n-1} = c$, $h_n = \{e\}$ a $c_n = c'$

❖ **Theorem 6.3:** Dva C/E systémy jsou ekvivalentní, právě když jsou jejich případové grafy izomorfní.

Důkaz.

❖ **Příklad 12:** Ne každý graf je případovým grafem C/E systému

Například graf v příkladu 12 není případovým grafem žádného C/E systému:

- V případě c_1 jsou proveditelné události e_1 a e_2
- Jestliže existuje konflikt mezi e_1 a e_2 , pak e_2 není c_2 -proveditelná a graf nesmí mít hranu $(c_2, \{e_2\}, c_4)$
- Jestliže tento konflikt neexistuje, pak e_1 je proveditelná také v c_3 a tudíž chybí hrana $(c_3, \{e_1\}, c_4)$

V “silně” paralelních systémech se případový graf stává velmi složitým. Například krok, který obsahuje n událostí generuje $2^n - 1$ hran v případovém grafu.

❖ **Theorem 6.4:** Necht' Σ je C/E systém, $c_1, c_2, c_3 \in C_\Sigma$ a $G_1, G_2 \subseteq E_\Sigma$.

1. Jestli $c_1 G_1 c_2 G_2 c_3$ je cesta v Φ_Σ , pak $G_1 \cap G_2 = \emptyset$
2. Necht' $G_1 \cap G_2 = \emptyset$. Jestli $c_1(G_1 \cup G_2)c_3$ je hrana v Φ_Σ , pak existuje $c \in C_\Sigma$ tak, že $c_1 G_1 c G_2 c_3$ je také cesta v Φ_Σ .

❖ **Důkaz:**

1. $e \in G_1 \Rightarrow c_2 \cap \bullet e = \emptyset \Rightarrow e$ není c_2 -proveditelná $\Rightarrow e \notin G_2$
2. $c_1(G_1 \cup G_2)c_2$ je hrana $\Phi_\Sigma \Rightarrow c_1[G_1 \cup G_2]c_2 \Rightarrow c_1[G_1]c \wedge c[G_2]c_2$, kde $c = (c_1 \setminus \bullet G_1) \cup G_1^\bullet$